

ภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทย*

THE REPRESENTATIONS OF NARCOTICS IN THAI NOVELS

สมปอง สิมมา*, เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา, ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม

Sompong Simma*, Methawee Yuttapongtada, Pananda Lerlertyuttitham

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: sompong.simma@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2554 ที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 22 เรื่อง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในบทความนี้มีจำนวน 9 เรื่อง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยประยุกต์แนวคิดภาพแทนและการนำเสนอภาพแทนและมุมมองในวรรณกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่นำไปสู่การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทย 6 ภาพแทน ได้แก่ ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิต ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติ ยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่ม ยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก ยาเสพติด คือ สิ่งปกติในสังคม และยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติด ภาพแทนเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งทางลบ เป็นกลาง และทางบวกที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคม โดยการนำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดเหล่านี้ผู้แต่งได้เชื่อมโยงมาจากความคิด ความเชื่อ ค่านิยมสังคมและปรากฏการณ์ ยาเสพติดในสังคมเข้ามานำเสนอผ่านการใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยาย ซึ่งผู้แต่งได้ใช้ภาษาที่มีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับการใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดในสังคมจริง ทำให้ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองสังคมเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคม

คำสำคัญ: ภาพแทน, ยาเสพติด, นวนิยายไทย

Abstract

The purpose of this article aims to investigate the representations of narcotics and perspectives on narcotics in such literary works. The study focuses on Thai novels that feature narcotics-related narratives, either as primary or secondary themes, published between 1961 and 2011. There were 22 novels that met the selection criteria, with the last novel meeting the criteria being in 2011. The sample group used in this article consisted of 9 novels. This was qualitative research, with a purposive sample selection. Data was analyzed in a descriptive format, applying the concept of representation and the representations and perspectives in literature to analyze the language used in communicating narcotics that led to the presentation of narcotics

*Received February 28, 2025; Revised March 27, 2025; Accepted March 29, 2025

representations and perspectives on narcotics in Thai novels. The findings reveal six distinct representations of narcotics in Thai novels: Narcotics as destructive to life, narcotics as detrimental to society and the nation, narcotics as specific social behaviors, narcotics as causes of alienation, narcotics as normalized elements in society, and narcotics as livelihood factors for users. These representations illustrate negative, neutral, and positive perspectives on narcotics that align with social narcotics phenomena. Through these narcotics representations and perspectives, the authors establish connections between ideas, beliefs, social values, and social narcotics phenomena through narcotics-related language in novels that closely mirrors real-world language, making the representations and societal perspectives on narcotics in these novels substantially correspond with actual narcotics occurrences in society.

Keywords: Representation, Narcotics, Thai Novels

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้พยายามแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา ทั้งการป้องกันปราบปราม หรือณรงค์ให้คนทั่วไปตระหนักถึงปัญหายาเสพติดผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารข้อมูลให้ถึงประชาชนทั่วไป เช่น คำขวัญต่อต้านยาเสพติดประจำปี พ.ศ. 2563 “SAVE ZONE NO NEW FACE พื้นที่ปลอดภัย ไม่มีคนหน้าใหม่ เพราะคนรุ่นใหม่ ไม่ใช้ยาเสพติด” หรือคำขวัญวันต่อต้านยาเสพติดประจำปี พ.ศ. 2567 เพื่อย้ำเตือนให้ประชาชนไทยเกิดความตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือ “รวมพลังไทยสร้างครอบครัว ชุมชนอุ่นใจ พันภัยยาเสพติด เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราช” รวมทั้งการเปลี่ยนชื่อเรียกยาเสพติดจาก “ยาขยัน” “ยาม้า” เป็น “ยาบ้า” ใน พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นการกำหนดชื่อเรียกและให้ความหมายทางสังคมที่ทำให้ยาบ้ากลายเป็นยาเสพติดร้ายแรงอันส่งผลต่อทัศนคติของสังคมที่มีผลต่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย

ผู้วิจัยสังเกตว่าลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากหน่วยงานภาครัฐข้างต้นนี้ได้แบ่งพื้นที่และทำให้ภาพยาเสพติดเป็นสิ่งผิดปกติในสังคมซึ่งแสดงถึงการมีมุมมองต่อยาเสพติดในทางลบอย่างชัดเจน การใช้ภาษาเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความคิดและมุมมองของผู้คนในสังคมที่มีต่อยาเสพติดรวมทั้งผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งถือเป็นกลุ่มเปราะบางและเข้าถึงยากให้ถูกแบ่งแยกพื้นที่ออกจากสังคม ดังจากผลการวิจัยของ จารุณี ศิริพันธ์ ที่พบว่า กระบวนการประกอบสร้างหรือการผลิตวาทกรรมเป็นผลมาจากประวัติศาสตร์ของสารเสพติด และการสื่อสารเกี่ยวกับสารเสพติดผ่านมุมมองทางสังคมในเชิงลบต่อสารเสพติดด้วยภาษาเชิงลบ เปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้ใช้สารเสพติดในทางลบและสร้างวาทกรรมที่สื่อความหมายแบบมีนัยยะทางลบ และผลกระทบของปฏิบัติการของวาทกรรม พบว่า สิ่งที่สังคมปฏิบัติต่อผู้ใช้สารเสพติดในทางลบได้ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความคิดและพฤติกรรมของผู้ใช้สารเสพติด คือ นำไปสู่การมองตนเองในด้านลบ (จารุณี ศิริพันธ์, 2558)

จากข้อสังเกตลักษณะภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดจากหน่วยงานภาครัฐข้างต้นอย่าง การเปลี่ยนชื่อ “ยาม้า” เป็น “ยาบ้า” ที่นำไปสู่การสร้างภาพแทนยาเสพติดในทางลบ ซึ่งตามแนวคิดเกี่ยวกับภาพแทนของ Hall ได้อธิบายไว้ว่าภาพแทน (representation) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดกับภาษาที่ทำให้สามารถอ้างอิงถึงโลกวัตถุจริง ๆ ผู้คน เหตุการณ์ หรือจินตนาการถึงโลกสมมติ ผู้คน เหตุการณ์สมมติที่ได้สร้างภาพแทนนั้นขึ้นมา ภาพแทนจึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อบอกบางสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันหรือเพื่อแสดงถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกอย่างมีความหมายต่อผู้อื่น (Hall, S., 1997) และแนวคิดของ สุธเดช โชติอุดมพันธ์ เกี่ยวกับการนำเสนอภาพแทนและมุมมองในวรรณกรรมได้อธิบายเกี่ยวกับการนำเสนอภาพแทนจากตัวบทวรรณกรรมว่าวรรณกรรมเป็นปฏิบัติ

ทางวาทกรรมรูปแบบหนึ่งซึ่งส่งผลต่อกรอบความคิดของผู้อ่าน เป็นการนำเสนอระบอบแห่งความจริงหรือความจริงที่ผู้เขียนเชื่อเนื่องจากอยู่ในกรอบวาทกรรมหนึ่ง ๆ ภาพแทน ในวรรณกรรมจึงไม่ใช่ภาพแทนของความจริงในอุดมคติอีกต่อไป แต่เป็นภาพแทนจากมุมมองของผู้เขียน (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2548) ดังนั้น ในแง่มุมนี้ “วรรณกรรม” จึงเป็น “ภาพแทน” ที่ให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ รอบข้างตามแต่วาทกรรมของผู้เขียนจะกำหนดว่าอย่างไร ดังที่ Macherey, P. ที่ให้ความเห็นไว้ว่าวรรณกรรมเป็นเรื่องแต่งอันเกิดจากภาษาในการสร้างโลกมายาขึ้น หากแต่ภาษาดังกล่าวซึ่งเป็นวัตถุติบของนักเขียน เป็นพาหะและแหล่งกำเนิดของอุดมการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (Macherey, P., 1978); (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวรรณกรรมจึงเป็นการใช้ความเป็น “เรื่องแต่ง” เปิดโปงให้เห็นอุดมการณ์ที่ไหลเวียนอยู่รอบตัวเรา ซึ่งแสดงว่าสิ่งสำคัญในนวนิยาย คือ ภาษาที่ใช้สื่อความหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ในตัวบทที่มีความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสังคมและนำไปสู่การตีความหมายของสิ่งนั้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการทำวิจัยเรื่องภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทย เพื่อศึกษาแนวคิดและวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2554 โดยนำแนวคิดภาพแทนและแนวคิดเกี่ยวกับการนำเสนอภาพแทนและมุมมองในวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์การใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทย เพื่อแสดงให้เห็นว่าการนำเสนอภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทยนั้น ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองต่อยาเสพติดในนวนิยายไทยอย่างไรผ่านการใช้ภาษาที่สื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทย เพราะนวนิยายมีลักษณะสำคัญ คือ มีตัวละคร บทสนทนา ฉาก เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่นำเสนอในตัวบทเสมือนสังคมจริง การใช้ภาษาหรือบทสนทนาในนวนิยายก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาที่ผู้คนทั่วไปใช้ในสังคมจริงหรือในชีวิตประจำวันมากที่สุด การวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยผ่านการใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยจึงจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมที่ได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นวนิยายไทยแนวสังคมที่มีโครงเรื่องหลักและหรือโครงเรื่องรองเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเขียนนวนิยายไทยที่ได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลจากงานเขียนนวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีเกณฑ์มาตรฐานรองรับการยกย่องหรือให้รางวัลแก่นักเขียนนั้นและเป็นนวนิยายที่ตีพิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2563 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้นวนิยายที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 22 เรื่อง โดยนวนิยายเรื่องสุดท้ายที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก คือ พ.ศ. 2554 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในบทความนี้มี จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ 1) ข้ามนิรันดร์ (กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง), 2550) 2) คำพิพากษา (ชาติ กอบจิตติ (นามแฝง), 2539) 3) รักแผลงฤทธิ์ (ดวงตะวัน (นามแฝง), 2546) 4) แม่นรกมาเกิน (โบทัน (นามแฝง), 2546) 5) ทางสายทาส (ม. มธุการี (นามแฝง), 2529); (ม. มธุการี (นามแฝง), 2529) 6) ไร่แรงบิน (ม. มธุการี (นามแฝง), 2543) 7) ดอกไม้ในป่าแดด (สุวรรณี สุคนธา (นามแฝง), 2540) 8) มายา (สุวรรณี สุคนธา, 2543); (สุวรรณี สุคนธา, 2543) และ 9) ทะเลถ้ำอ้อม (สุวรรณี สุคนธา, 2544)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวบทนวนิยายไทยที่มีโครงเรื่องหลักและหรือโครงเรื่องรองเกี่ยวกับยาเสพติด

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการคัดเลือกข้อความที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในตัวบทนวนิยายเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์ในงานวิจัย โดยกำหนดเกณฑ์ขอบเขตข้อความที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในตัวบทนวนิยายไทยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. คำ กลุ่มคำ ข้อความหรือกลุ่มข้อความในตัวบทที่สื่อหรืออ้างถึงความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากตัวละครทุกตัวในตัวบทนวนิยาย
2. คำ กลุ่มคำ ข้อความหรือกลุ่มข้อความในตัวบทที่เป็นบทบรรยายเกี่ยวกับยาเสพติดหรืออ้างถึงยาเสพติด
3. คำ กลุ่มคำ ข้อความหรือกลุ่มข้อความในตัวบทที่เกี่ยวกับหรืออ้างถึงถึงผลกระทบของยาเสพติดต่อตัวละครและ/หรือสังคม
4. ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลดังเช่นตัวอย่างข้อความจากนวนิยายเรื่องข้ามสี่พันดั่งที่ว่า “ผมว่า...เขาไม่มีหรอกแฟน ก็น้องเขาคิดยา...” ชายหนุ่มแค้นหัวเราะเบา ๆ “ใครคนไหน ๆ ก็รังเกียจคนคิดยา ทั้งนั้นไม่ใช่หรือแม่รังเกียจทั้งนั้น แล้วคุณเดือนหรือจะไม่ถูกรังเกียจ...” ข้อความปรากฏตามเกณฑ์ 2 ลักษณะ กล่าวคือ กล่าวถึงความเกี่ยวข้องและการได้รับผลกระทบจากยาเสพติดของตัวละคร คือ น้องชายของคุณเดือนซึ่งติดยาเสพติดคนคิดยาเสพติดย่อมถูกรังเกียจ คุณเดือนที่มีน้องชายติดยาเสพติดจึงได้รับผลกระทบถูกรังเกียจไปด้วย ดังนั้น ข้อความตามลักษณะข้างต้นจึงเป็นตัวบทที่นำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้

วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยนำแนวคิดภาพแทนและแนวคิดการนำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับ ยาเสพติดในนวนิยายไทยโดยประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการยกตัวอย่างข้อความประกอบคำอธิบาย สรุป และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับในนวนิยายไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2554 ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดผ่านการใช้ภาษาทั้งในบทสนทนาและบทบรรยายแทนความคิดของตัวละครที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบทบาทหน้าที่หรือลักษณะต่าง ๆ ได้ 6 ภาพแทน และนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งทางลบ เป็นกลาง และทางบวก ดังนี้

1. ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิต” พบว่า ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิตผู้ใช้ยาเสพติดทั้งการทำลายชีวิตที่เป็นการทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งทำลายชีวิตทางสังคม โดยนำเสนอให้เห็นภาพผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดที่ทำลายชีวิตผู้ที่ใช้ยาเสพติดผ่านกลวิธีทางภาษา ได้แก่ การสั่งสอนหรือชี้แนะ การใช้อุปลักษณ์ และการใช้สมมติภาวะ

ดังตัวอย่างที่ 1 การสั่งสอนหรือชี้แนะ จากนวนิยายเรื่อง คำพิพากษา

เหล่านั้ทำให้คนเสียคนมาเยอะแล้ว ดูอย่างนายฟักนี่เป็นตัวอย่าง แต่ก่อนนั้นเคยเป็นคนดี พอกินเหล้าเข้าไปแล้วก็เมาอะอะอาละวาด ตอนหลังก็ติดงอมแงม เป็นคนที่สังคมไม่ต้องการ เป็นคนที่สังคมรังเกียจ มีหน้าซ้ำเหล้ายังทำให้ร่างกายทรุดโทรม ดูอย่างร่างกายนายฟัก

จากตัวอย่างที่ 1 นั้นเป็นการสั่งสอนหรือชี้แนะโดยยกตัวอย่างผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านตัวละครที่เป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปเพราะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การนำเสนอผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นี้จึงทำให้เห็นภาพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำลายชีวิตผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านการใช้คำกริยา คือ “ทำให้” ผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ “เสียคน” จากที่ “เคยเป็นคนดี” และมีพฤติกรรม “เมาอะอะอาละวาด” และกล่าวถึงผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย คือ “ร่างกายทรุดโทรม” ผลกระทบทางสังคม คือ “สังคมไม่ต้องการ” และ “สังคมรังเกียจ” เป็นต้น

การใช้อุปลักษณ์และสมมติภาวะ

ดังตัวอย่างที่ 2 จากนวนิยายเรื่อง ข้ามสีหันทร

...ขณะที่พี่สาวมองเขา...อย่างซึ่งเสียนักแล้ว...เห็นแล้วอย่างลึกล้ำว่า ปิตาจารย์เสพยิตตินั้น แรงร้ายแรงกว่าโรคภัยอันตรายที่ว่าร้ายว่าแรง มันล้างมันผลาญมันรังควานชีวิต ดูเอาเลือดเอาเนื้อเอาความคิดที่ขอบที่ต้ออกจนล้น ใส่ที่ชั่วที่เสื่อมเข้าไปแทน

จากตัวอย่างที่ 2 ผู้แต่งได้ใช้อุปลักษณ์ “ปิตาจารย์” มาเรียกยาเสพติดตั้งความว่า “ปิตาจารย์เสพยิตติ” ซึ่งเป็นความเชื่อที่เข้าใจกันคืออยู่แล้วว่าปิตาจารย์เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติและเป็นสิ่งชั่วร้าย โดยปิตาจารย์แสดงการกระทำที่ทำลายชีวิตผู้ช้ยาเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจซึ่งเป็นสมมติภาวะ ดังความว่า “มันล้างมันผลาญมันรังควานชีวิต ดูเอาเลือดเอาเนื้อเอาความคิดที่ขอบที่ต้ออกจนล้น ใส่ที่ชั่วที่เสื่อมเข้าไปแทน” ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพยาเสพติดเป็นปิตาจารย์ชั่วร้ายที่ทำลายชีวิตผู้ช้ยาเสพติดได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่ายาเสพติดนั้นได้ทำลายชีวิตผู้ช้ยาเสพติดอย่างไร

2. ภาพแทน “ยาเสพติดคือสิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติ” พบว่า ภาพแทนนี้มักปรากฏร่วมกับภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิตผู้ช้ยาเสพติด เพราะผู้ช้ยาเสพติด คือ สมาชิกของสังคม หากสังคมใดมีผู้ช้ยาเสพติดจำนวนมากก็ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

ดังตัวอย่างที่ 3 จากนวนิยายเรื่องมลายา

“ถ้าเพ็ญติดยาอย่างที่ยอมรกลัวและเคยเตือนนะ ถ้าเพ็ญติดก็ต้องตกเป็นเหยื่อ เป็นเหยื่อไปตลอดชาติต้องทำงานหนัก เพื่อจะได้แลกเอาสิ่งที่เราต้องการเพราะความจำเป็น มันร้ายกาจยิ่งกว่าการกดขี่ขูดรีดชนิดใด ๆ ในโลก” เขาเอื้อมมือมาหาหล่อน ปีบมือไว้อย่างจะให้เพ็ญเข้าใจซาบซึ้งถึงสิ่งที่เขากำลังพูด “ถ้าประชาชนของประเทศใดต้องตกเป็นเหยื่อสักแค่ยี่สิบห้าเปอร์เซ็นต์เท่านั้น ไม่ต้องมากกว่านั้นหรอก...” อมรทำท่าจะพูดต่อ ถ้าไม่บังเอิญเหลือบไปเห็นคนคนหนึ่งที่กำลังเดินตรงเข้ามา

จากตัวอย่างที่ 3 ผู้แต่งได้มานำเสนอให้เห็นภาพยาเสพติดที่ทำลายสังคมและประเทศชาติโดยการใช้อุปลักษณ์ผู้ล่า โดยเปรียบผู้ช้ยาเสพติดเป็น “เหยื่อ” ภาพการเป็นผู้ล่าเหยื่อของยาเสพติดจึงแสดงผ่านการใช้ภาษาดังความว่า “ถ้าประชาชนของประเทศใดต้องตกเป็นเหยื่อสักแค่ยี่สิบห้าเปอร์เซ็นต์เท่านั้น...” ซึ่งคำว่า “เหยื่อ” ที่ปรากฏในความเปรียบได้แสดงให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นผู้ล่าโดย “เหยื่อ” ที่ยาเสพติดต้องการล่า นั่นก็คือ “ประชาชน” ทั่วไปซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลของประเทศที่หากยาเสพติดล่าได้สำเร็จ ผู้คนก็จะตกอยู่ใต้อาณาจักรยาเสพติด สังคมและประเทศนั้นก็จะถูกทำลายโดยยาเสพติดในที่สุด

นอกจากนี้ยังพบการนำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติผ่านการใช้ความเปรียบที่แสดงให้เห็นว่ายาเสพติดได้ทำลายสังคม คือ ทำให้สังคม “ป่วย”

ดังตัวอย่างที่ 4 จากนวนิยายเรื่อง รักแผลงฤทธิ์

ไม่เพียงแต่ผู้เสพเท่านั้นหรอกที่เป็นผู้ป่วย แต่ชุมชนก็ป่วยเช่นกันและจำเป็นต้องได้รับการบำบัดเยียวยา จะมีประโยชน์อันใดเล่า หากหน่วยงานอื่น ๆ ในสังคมช่วยกันบำบัดรักษาผู้เสพจนหายดีแล้วส่งพวกเขากลับคืนไปใช้ชีวิตในชุมชนที่ยังป่วยอยู่ดังเดิม !

จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นว่าปรากฏาพทรรรมทางการแพทย์ในการแก้ไขปัญหาเสพติด คือ การกำหนดให้ผู้ช้ยาเสพติดเป็น “ผู้ป่วย” ทำให้เห็นภาพของผู้ช้ยาเสพติดเป็นผู้ป่วยที่เกิดจากยาเสพติดและต้องเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ผู้แต่งได้นำวาทกรรมนี้มาเปรียบกับชุมชนที่ยังมียาเสพติด คือ “ชุมชนก็ป่วย” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภาพของยาเสพติดที่เสมือนเป็นเชื้อโรคหรือสิ่งทำลายสุขภาพที่ดีของสังคมทำให้เห็นภาพการทำลายสังคมของยาเสพติดได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3. ภาพแทน “ยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่ม” พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่มในที่นี้ ก็คือ พฤติกรรมทางสังคมเฉพาะกลุ่มของผู้ใช้ยาเสพติด ซึ่งผู้แตงนำเสนอตามพฤติกรรมของผู้ใช้ยาเสพติดที่มี พฤติกรรมรวมกลุ่มหรือมีลักษณะเป็นกลุ่มสังคมเฉพาะอีกสังคมหนึ่ง โดยพบนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษา ได้แก่ การใช้คำบริภาษในการเรียกผู้ใช้ยาเสพติดและการใช้คำหรือกลุ่มคำเฉพาะกลุ่มหรือภาษาเฉพาะวงการ

ดังตัวอย่างที่ 5 การใช้คำบริภาษในการเรียกผู้ใช้ยาเสพติด จากนวนิยายเรื่อง ทะเลถุกอ้อม

“วิฬาร...กลับบ้าน ถ้าไม่กลับ จะเรียกตำรวจมาจับ จับให้หมด ไอพวกสำมะเลเทเมา”

“จับ...ก็เชิญซิ” ใครคนหนึ่งพูดขึ้น “ขอหาอะไร”

“ขอหา มั่วสุม อันธพาล” คุณหญิงโกรธจนตัวสั่น เกิดมาไม่เคยมีใครย้อนถึงเช่นนี้เลย

จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่าเป็นการเรียกผู้ใช้ยาเสพติดด้วยคำบริภาษตามพฤติกรรมโดยใช้คำที่แสดงถึง การเหมารวมหรือพฤติกรรมที่มีการรวมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป คือ “พวก” ในคำเรียกผู้ใช้ยาเสพติดว่า “ไอพวก สำมะเลเทเมา” ซึ่งเป็นการเรียกผู้ใช้ยาเสพติดเชิงบริภาษตามพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด และ คำแสดงพฤติกรรมที่เป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อกระทำการในทางไม่ดี คือ “มั่วสุม” ซึ่งพฤติกรรมของผู้ใช้ยาเสพติด

นอกจากนี้ยังพบการนำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่มที่น่าสนใจ คือ ผู้ใช้ยาเสพติด ก็มีการใช้ภาษาที่กำหนดตนเองเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งของสังคมโดยมีการแยกเป็นกลุ่มเฉพาะตัวเอง เช่น การเรียกตัวเอง ว่า “ชาวยา” หรือแทนตัวเองว่า “พวกเรา”

ดังตัวอย่างที่ 6 จากนวนิยายเรื่อง มายา

“ชาวยาไม่มีใครไม่กลัวตำรวจ”

อมรฟังแล้วก็นิ่งอยู่ แวบหนึ่งในใจเขานึกแข่งว่าผู้ที่เคยคิดยามหาประลัยนี้ขึ้นทำลายล้างมนุษย์อย่าง เลือดเย็น โดยเห็นแก่ความร่ำรวยเพียงประการเดียว

ดังตัวอย่างที่ 7 จากนวนิยายเรื่อง ข้ามสีทันดร

“ผมเองก็อยากนะ...ตอนที่กำลังตัดอยู่...ก็อยาก...อยากตายเสียให้มันรู้แล้วรู้รอดไป...โอโย...พี่... ความทรمانตอนนั้นเนี่ย... ‘พวกเรา’ เท่านั้นที่รู้ว่าขนาดไหน...ผมจำมันได้ติดตาจิตใจเลย ตายแล้วเกิดใหม่ก็ไม่มี วันลืม”

จากตัวอย่างที่ 6 และ 7 การที่ผู้แตงได้ให้ตัวละครที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดใช้คำเรียกตัวเองว่า “ชาวยา” หรือ “พวกเรา” เป็นแสดงถึงการแยกผู้ใช้ยาเสพติดออกเป็นกลุ่มหนึ่งที่เป็นกลุ่มเฉพาะที่มีแต่ผู้ใช้ยาเสพติดเท่านั้น หรืออาจแสดงถึงการที่ผู้ใช้ยาเสพติดก็มีมุมมองต่อตนเองว่าไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือถูกกีดกันออกจากสังคม ทัวไปจึงมีการไปรวมกลุ่มเฉพาะผู้ใช้ยาเสพติดด้วยกันเป็นอีกสังคมเฉพาะกลุ่มของตนเอง รวมทั้งยังปรากฏผ่าน การใช้คำหรือกลุ่มคำเฉพาะกลุ่มหรือภาษาเฉพาะวงการที่ใช้สื่อสารกันในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดหรือผู้ค้ายาเสพติด เช่น การใช้คำหรือกลุ่มคำเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะวงการในการเรียกเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด

ดังตัวอย่างที่ 8 จากนวนิยายเรื่อง รักแผลงฤทธิ์

และเวลาเช่นนั้นเอง คือ เวลาเงินเวลาทองที่กินจะ “ขายขนม” เป็นระวิง

จากตัวอย่างที่ 8 คำว่า “ขายขนม” ในที่นี้ คือ การขายยาเสพติด ซึ่ง “ขนม” เป็นคำเรียกแทนยาเสพติด ชนิดหนึ่งซึ่งในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นจึงจะเข้าใจว่า คือ ยาเสพติดหรือยาเสพติดชนิดใด

การใช้คำบริภาษในการเรียกผู้ใช้ยาเสพติดและการใช้คำหรือกลุ่มคำเฉพาะกลุ่มหรือภาษาเฉพาะวงการ เหล่านี้ทำให้เห็นภาพของการแยกตัวออกไปอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเฉพาะของผู้ใช้ยาเสพติดและมีภาษาที่ใช้กันเฉพาะ กลุ่มที่แสดงถึงการเป็นกลุ่มเฉพาะหรือกลุ่มเดียวกันของผู้ใช้ยาเสพติด

4. ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก” ความแปลกแยก คือ การกระทำหรือผลของ การกระทำ ซึ่งเปลี่ยนสภาพของสิ่งของหรือการกระทำของบุคคลให้เป็นสภาพอื่น โดยนัยนี้บุคคลที่มีความแปลกแยก

คือ “คนที่ไม่ได้มีความเป็นมนุษย์” โดยความแปลกแยกมีอยู่ 3 ระดับ คือ ความแปลกแยกจากตัวเอง ความแปลกแยกจากสภาพธรรมชาติ และความแปลกแยกจากผู้อื่น จากคำอธิบายความแปลกแยกดังกล่าวสอดคล้องกับการนำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก เช่น ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดเกิดความแปลกแยกกับตัวเอง

ดังตัวอย่างที่ 9 จากนวนิยายเรื่อง ทางสายทาส

เขามองเงาตัวเองในกระจก นั้นเขาหรือผืนรกที่ไหนกันแน่ ตาเหลือกโปนแทบจะออกมานอกแก้ว โหนกแก้มสูง และริมฝีปากแห้งมีน้ำลายฟุ้งปาก แววตาที่มองตอบมา โศกเศร้าดูจะวอนขอความเมตตาปราณี มันเป็นแววตาของผืนรกที่รู้ว่าไม่มีวันจะไปสุดไปเกิด เขายกมือขึ้นลูบหน้าตัวเองแล้วเบาๆ จะปลอบประโลมผืนรกตัวนั้น เขาต้องหาทางช่วยเหลือมัน มันยังไม่สายเกินไปหาก เขาจะทำอะไรสักอย่าง

สองคมหยิบมิด โคนหนวดที่คมกริบออกมาจากในตู้เขาจ่อมันเข้าที่คอหอยและออกแรงกดที่ละน้อย จนเลือดปริ่มออกมา อาการปวดท้องทวีมากขึ้นและเขาก็ตัดสินใจกระชากมิดโคนตรงบริเวณเดิมสองสามทีมันเหวอะหวะและเลือดสีเข้มก็พุ่งกระฉูดออกมา เขามองเห็นรอยยิ้มอย่างรู้คุณในดวงตาของผืนรกตัวนั้นเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ร่างทั้งร่างจะล้มลงนอนแน่นิ่งอยู่ตรงนั้น...

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่าผู้แต่งได้นำเสนอความรู้สึกแปลกแยกกับตัวเองของตัวละครที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดที่เกิดจากยาเสพติดผ่านกลวิธีการใช้สมมติภาวะโดยการมองตัวเองในกระจกเงาแล้วเห็นตัวเองเป็นสิ่งที่อื่น คือ เห็นตัวเองเป็นภาพของ “ผืนรก” ซึ่งเกิดจากการใช้ยาเสพติดหรืออีกนัย คือ ผู้แตงนำมาภาพของ “ผืนรก” มาใช้นำเสนอเพื่อแสดงให้เห็นถึงความชั่วร้ายน่ากลัวของยาเสพติด โดยผู้ใช้ยาเสพติดกับ “ผืนรก” ได้สื่อสารกันผ่านกริยาต่าง ๆ เช่น การมองตา การลูบหน้าปลอบประโลม การหาทางความช่วยเหลือ และการยิ้มขอบคุณในแววตา เป็นต้น ซึ่งความเปรียบเทียบการสื่อสารระหว่างผู้ใช้ยาเสพติดกับ “ผืนรก” ซึ่งเป็นเงาของตัวเองในกระจกนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ยาเสพติดมีความแปลกแยกกับตนเองจึงเห็นเงาตัวเองในกระจกเป็นภาพของผืนรก คือ เป็นสิ่งที่อื่นที่ไม่สภาพความเป็นมนุษย์

การให้ผู้ใช้ยาเสพติดแปลกแยกจากผู้อื่น ผู้แต่งได้นำเสนอโดยยาเสพติดได้ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดแปลกแยกจากผู้อื่นในสังคมผ่านการใช้ความเปรียบเทียบในการเรียกผู้ใช้ยาเสพติด

ดังตัวอย่างที่ 10 จากนวนิยายเรื่อง มายา

“คนอย่างผมนี้สังคมนะมันจริง ๆ นา...ทั้ง ๆ ที่ผมก็ไม่ได้ไปทำอะไรให้สังคมเลย”

“ถ้าอยู่ในฐานะมีกิน คนอย่างคุณ ก็ไม่ได้ทำอะไรแน่ แต่ถ้าคนที่ไม่มีอะไรจะกินแล้วติดยานี้ซิ...” อมรยิ้ม ๆ

“แต่จริง ๆ แล้วนะ คนอย่างคุณเขาเรียกว่า คนรกรก หรืออีกที น่าจะเรียกว่า คุณเป็นกาฝากสังคม”

จากตัวอย่างที่ 10 จะเห็นว่าผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่าผู้ใช้ยาเสพติดแปลกแยกจากผู้อื่นหรือแปลกแยกจากคนทั่วไปในสังคมโดยการเปรียบผู้ใช้ยาเสพติดว่าเป็น “คนรกรก” และ “กาฝากสังคม” โดยคำว่า “รกรก” คือ สิ่งที่ไม่เป็นระเบียบ ยุ่งเหยิง น่ารำคาญ ส่วน “กาฝาก” เป็นพืชที่พืชไม่ต้องการเพราะกาฝากจะอาศัยเบียดเบียนแย่งอาหารพืชชนิดอื่นในการดำรงชีวิตและไม่มีประโยชน์ต่อพืชชนิดนั้น ดังนั้น การเรียกผู้ใช้ยาเสพติดว่า “คนรกรก” และ “กาฝากสังคม” จึงเป็นนำเสนอภาพที่ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดเป็นคนที่ยึดเบียดเบียนสังคม และไม่มีประโยชน์ต่อสังคม และผู้แต่งยังได้นำเสนอให้ผู้ใช้ยาเสพติดรู้สึกตัวตัวเองก็เป็นสิ่งแปลกแยกในสังคมเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำว่า “คนอย่างผมนี้สังคมนะมันจริง ๆ นา” คำว่า “สังคมนะมันจริง” ทำให้เห็นภาพยาเสพติดว่าไม่เป็นสิ่งไม่ดี ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมผ่านการแสดงออกของคนในสังคมต่อผู้ใช้ยาเสพติด คือ ไม่พึงพอใจ เกลียด ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวหรืออยู่ร่วมสังคมด้วยซึ่งผู้ใช้ยาเสพติดก็รับรู้เช่นเดียวกัน

5. ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งปกติในสังคม” พบว่า ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่มียู่แล้วหรือมีอยู่ทั่วไปในสังคมจนกลายเป็นสิ่งปกติผ่านการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำเรียกเกี่ยวกับการค้าขาย ยาเสพติดด้วยการใช้คำเรียกเหมือนการค้าขายสินค้าทั่วไป

ดังตัวอย่างที่ 11 จากนวนิยายเรื่อง ไร่แรงบิน

ในตลาดมืดชนิดนั้นมันขายกันทุกอย่างตั้งแต่กัญชาไปจนถึงเฮโรอีน มีลูกค้าทุกระดับตั้งแต่คนข้างถนนไปจนถึงดาราหนัง นักร้อง นักแสดง

ดังตัวอย่างที่ 12 จากนวนิยายเรื่อง รักแผลงฤทธิ์

เขาได้แต่หวังว่า อย่างน้อยที่สุด สิ่งที่เขา “ลงทุน” ทำไปนี้ จะช่วยให้ลูก เด็กหญิงผู้เป็นตัวแทนจำหน่ายยาบ้าในหมู่เด็กมัธยมต้น ไม่ “ตื่น” เสียก่อนที่เขาจะสืบสาวไปยังใครอีกคนที่ยืนอยู่เบื้องหลังหล่อนได้

ดังตัวอย่างที่ 13 จากนวนิยายเรื่อง รักแผลงฤทธิ์

เด็กชายมองผู้เป็นครูอย่างหย้น ๆ ..ไม่เพียงแต่หย้น ตั้งแต่รู้จักพี่ชายว่าอาจารย์สาวผู้นี้เป็นคนส่งของคนใหม่แทนลูกพี่เข้านั้น

ดังตัวอย่างที่ 14 จากนวนิยายเรื่อง แม่นรกกามัน

ชื่อของหนุ่มทั้งห้าคนถูกผมรื้อฟื้นขึ้นมาอีก ตายไปแล้วหนึ่ง พิกการนั่งรถเข็นหนึ่ง ตาบอดข้างหนึ่ง อีกคนแค่บาดเจ็บและคนสุดท้ายที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่บาดเจ็บอีกด้วยแต่อาชีพอายาเสพติด ไม่รู้เวลานี้ทำอะไรอยู่

ดังตัวอย่างที่ 15 จากนวนิยายเรื่อง ดอกไม้ในป่าแดด

พ่อหายสาบสูญไป ระหว่างที่ทางนี้ถูกคุ้ยเขี่ยกันอย่างถึงพริกถึงขิง หนังสือพิมพ์ประณามพ่อว่า “นายตำรวจค้ายาเสพติด” หรืออะไร ๆ ที่คล้ายทำนองนั้น

จากตัวอย่างที่ 11 - 15 จะเห็นว่าแม้การค้ายาเสพติดจะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ผู้แต่งก็ใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดเหมือนการค้าขายเหมือนสินค้าทั่วไป ทำให้เห็นภาพของยาเสพติดเป็นเหมือนสินค้าอย่างหนึ่งที่มีการซื้อขายกันเป็นปกติ เช่น การเรียกผู้ซื้อยาเสพติดว่า “ลูกค้า” เรียกผู้ขายรายย่อยว่า “ตัวแทนจำหน่าย” มี “คนส่งของ” รวมทั้งการใช้คำว่า “อาชีพอายาเสพติด” ก็แสดงถึงการเห็นว่าการค้ายาเสพติดเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง และใครก็เป็นผู้ค้ายาเสพติดได้ไม่ว่าจะเป็นคนทั่วไปในสังคม ผู้มีหน้าที่สั่งสอนให้วิชาความรู้ เช่น “อาจารย์” หรือผู้มีอำนาจทางกฎหมาย เช่น “ตำรวจ” รวมทั้งการนำเสนอว่า “มีลูกค้าทุกระดับ” ไม่ว่าจะเป็น “คนข้างถนน” “ดารา” “นักร้อง” “นักแสดง” ก็เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงภาพของยาเสพติดในลักษณะของการเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่มีการซื้อขายกันอยู่ทั่วไปหรือยาเสพติดผิดกฎหมายก็เป็นสินค้าที่มีการซื้อขายได้เหมือนสินค้าทั่วไป และทุกคนในสังคมสามารถเข้าถึงหรือมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

6. ภาพแทน “ยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติด” โดยทั่วไปสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ ปัจจัยสี่ ซึ่งประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดเสมือนเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ผ่านการให้ความเปรียบ เช่น การใช้ความเปรียบยาเสพติดเป็นอาหารและยารักษาโรค

ดังตัวอย่างที่ 16 จากนวนิยายเรื่อง มายา

เพ็ญแทบจะเป็นบ้าเมื่อรู้ว่ากำลังลำบาก ไม่มีเงินสำหรับจะซื้อข้าว เขียนมาถึงตรงนี้ จะบอกสักหน่อยว่า เพ็ญติดข้าวเหมือนติดยา ไม่ได้กินข้าวหล่อนจะคลั่งตายเสียให้ได้

จากตัวอย่างที่ 16 จะเห็นว่าผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดผ่านการเปรียบยาเสพติดเป็นอาหาร เช่น “ติดข้าวเหมือนติดยา” รวมทั้งยังเปรียบอาการที่เมื่อถึงเวลาต้องใช้ยาเสพติดผ่านความเปรียบที่ทำให้เห็นว่าความต้องการใช้ยาเสพติดก็เหมือนความรู้สึกของคนทั่วไปที่ต้องการอาหารว่า “ไม่ได้กินข้าวหล่อนจะคลั่งตายเสียให้ได้”

ดังตัวอย่างที่ 17 จากนวนิยายเรื่อง ทางสายทาส

หล่อนกลั้นสะอื้นจนเจ็บปวดไปทั้งลำคอ เกิดความรู้สึกที่ทนไม่ได้ หล่อนต้องการสิ่งบรรเทาความเจ็บปวดนั้น ถูกขบขะเข้าห้องนอน หล่อนรื้อกระเป๋าถือและกระเป๋าเสื้อผ้าจนกระจุกกระจาย ยาไปไหน ? ยาที่หล่อนเคย

ชุกซ่อนเอาไว้เอาไปทิ้งที่ไหนหมด หล่อนต้องการมัน

จากตัวอย่างที่ 17 จะเห็นว่าผู้แต่งได้เปรียบเทียบยาเสพติดเสมือนเป็นยารักษาโรคผ่านการบรรยายความเจ็บปวดของตัวละครซึ่งเป็นภาวะทั้งร่างกายและทางจิตใจว่า “เจ็บปวดไปทั้งลำคอ เกิดความรู้สึกที่ทนไม่ได้” และได้เปรียบเทียบยาเสพติดเป็นยารักษาโรคผ่านการเรียกยาเสพติดว่า “สิ่งบรรเทาความเจ็บปวด” การเปรียบเทียบยาเสพติดเป็นอาหารและยารักษานี้เป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจอาการทางร่างกายและจิตใจของผู้ใช้ยาเสพติดจนคิดว่าเมื่อถึงเวลาที่ร่างกายต้องการยาเสพติดนั้นจึงไม่ต่างจากเวลาที่ร่างกายต้องการอาหารสำหรับดำรงชีวิตและยารักษาโรคสำหรับรักษาอาการเจ็บป่วย โดยเฉพาะความเจ็บป่วยทางจิตใจซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้และยากที่จะเข้าใจ

นอกจากนี้ยังพบการนำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดในด้านปัจจัยทางสังคม เช่น การใช้ความเปรียบยาเสพติดเป็นความบันเทิง เป็นคู่รัก และเป็นเพื่อน

ดังตัวอย่างที่ 18 จากนวนิยายเรื่อง มายา

เพราะฉะนั้นจึงยากที่โดมินิกจะนัดใคร ๆ ได้ตรงเวลาได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยง โดมินิกจึงเลิกนัดกับใครต่อใครเสีย มีความสุขไปวันหนึ่ง ๆ กับยาเสพติด

ดังตัวอย่างที่ 19 จากนวนิยายเรื่อง มายา

นุชกลับไปแล้ว หล่อนว่าหล่อนมีนัดกับผู้ชายคนไหนสักคนหนึ่ง ชีวิตของนุชไม่เคยว่างผู้ชาย...บอกแล้วว่าหล่อนติดเหมือนที่เพ็ดติดยาเสพติดนั้นแล้ว

ดังตัวอย่างที่ 20 จากนวนิยายเรื่อง ทางสายทาส

หล่อนก็ได้เจ้าสารเคมีนั้นเป็นเพื่อนคนสุดท้ายในชีวิตที่ทำให้คลายเหงาและเลิกทุกข์ระทม มันจะหมดอีกแล้ว หล่อนเบิกเงินก้อนสุดท้ายในธนาคารเพื่อนำไปให้โทนี่ที่บาร์แห่งเดิม คราวนี้หล่อนกวาดมามากมายรู้ว่าต้องใช้มันดีกว่าเดิมยามชีวิตว่างเปล่า

จากตัวอย่างที่ 18 - 20 จะเห็นว่าผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดทางสังคมด้วยการเปรียบเทียบยาเสพติดให้เห็นเป็นภาพของสิ่งที่เป็นความบันเทิง เช่นตัวอย่างที่ 18 ปรากฏผ่านความเปรียบว่า “มีความสุขไปวันหนึ่ง ๆ กับยาเสพติด” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดมีความสุขเสมือนเป็นความบันเทิงอย่างหนึ่ง ตัวอย่างที่ 19 การเปรียบเทียบยาเสพติดเป็นคู่รัก ภาพการเป็นคู่รักของยาเสพติดนี้ผู้แต่งได้เปรียบเทียบยาเสพติดกับ “ผู้ชาย” ซึ่งเสมือนเป็นคู่รักของหญิงสาวในการเปรียบเทียบการติดคู่รักกับการติดยาเสพติดว่า “ติดเหมือนที่เพ็ดติดยาเสพติด” และตัวอย่างที่ 20 การเปรียบเทียบยาเสพติดเป็นเพื่อน ผู้แต่งได้เรียกยาเสพติด คือ “เจ้าสารเคมี” ซึ่งทำให้เห็นภาพความรู้สึกที่ดีของผู้ใช้ยาเสพติดที่มีต่อยาเสพติด และนำเสนอภาพการทำหน้าที่เพื่อนที่ดีของผู้ใช้ยาเสพติดผ่านการใช้ความเปรียบว่า “เป็นเพื่อนคนสุดท้ายในชีวิต” โดยยาเสพติดได้ทำหน้าที่ของเพื่อนที่ดีต่อผู้ใช้ยาเสพติด คือ “ทำให้คลายเหงา” และ “เลิกทุกข์ระทม” เป็นต้น

การใช้ความเปรียบยาเสพติดเป็นความบันเทิง คู่รัก และเป็นเพื่อนนี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอแทนมุมมองของผู้ใช้ยาเสพติดที่มีต่อยาเสพติดในทางบวกเพราะเป็นสิ่งที่สามารถสนองความต้องการทางจิตใจของผู้ใช้ ยาเสพติดได้เป็นอย่างดี คือ เป็นสิ่งที่ให้ความสุข เป็นคู่รักที่สนองความรู้สึกทางจิตใจ และเพื่อนที่อยู่เคียงข้างเสมอ

การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายของไทยทั้ง 6 ภาพแทนได้แสดงให้เห็นว่ายาเสพติดนั้นมีความเกี่ยวข้องและผลกระทบกับทุกคนในสังคมไม่ว่าทั้งทางตรงหรือทางอ้อมโดยผู้แต่งได้มีการเชื่อมโยงกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยมสังคมและพฤติกรรมของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมเข้ามานำเสนอผ่านการใช้ภาษา ซึ่งนอกจากทำให้เห็นปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมแล้วยังสะท้อนมิติของยาเสพติดในสังคม เช่น มิติของการทำลายชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดรวมทั้งคนในครอบครัว ทำลายสังคมและประเทศชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมุมมองของคนทั่วไปหรือผู้ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด มิติของการทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดเกิดความรู้สึกแปลกแยก มิติของการเป็นสังคมเฉพาะกลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มิติของการที่ยาเสพติดเสมือน

เป็นสิ่งที่มียู่ทั่วไปในสังคม ซึ่งเป็นมุมมองทั้งจากผู้ใช้อาเสพติดและคนทั่วไป และมิติในมุมมองของผู้ใช้อาเสพติดที่เห็นว่า ยาเสพติดเป็นเสมือนหนึ่งในปัจจัยที่ใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งภาพแทนในมิติต่าง ๆ นี้ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพยาเสพติดในมุมมองที่หลากหลายและเข้าใจถึงความเป็นยาเสพติดและผลกระทบของยาเสพติดต่อสังคมในมิติต่าง ๆ ยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับในนวนิยายไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2554 ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดผ่านการใช้ภาษาทั้งในบทสนทนาและบทบรรยายแทนความคิดของตัวละครที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบทบาทหน้าที่หรือลักษณะต่าง ๆ ได้ 6 ภาพแทน และนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งทางลบ เป็นกลาง และทางบวก ได้แก่ 1) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิต” พบว่า ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิตผู้ใช้อาเสพติดทั้งการทำลายชีวิตที่เป็นการทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้งทำลายชีวิตทางสังคมผ่านกลวิธีทางภาษา ได้แก่ การสั่งสอนหรือชี้แนะการใช้ อุปนิสัย และการใช้สมมติภาวะ ดังตัวอย่างที่ 1 - 2 2) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติ” ภาพแทนนี้มักปรากฏร่วมกับภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิตผู้ใช้อาเสพติด เพราะผู้ใช้อาเสพติดคือ สมาชิกของสังคม หากสังคมใดมีผู้ใช้ ยาเสพติดจำนวนมากก็ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด ดังตัวอย่างที่ 3 - 4 3) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่ม” พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่มในที่นี้ก็คือ พฤติกรรมทางสังคมเฉพาะกลุ่มของผู้ใช้อาเสพติด ซึ่งผู้แต่งนำเสนอตามพฤติกรรมของผู้ใช้อาเสพติดที่มีภูมิพฤติกรรมรวมกลุ่มหรือมีลักษณะเป็นกลุ่มสังคมเฉพาะอีกสังคมหนึ่ง โดยพบนำเสนอผ่านกลวิธีทางภาษา ได้แก่ การใช้คำบริภาษในการเรียกผู้ใช้อาเสพติดและการใช้คำหรือกลุ่มคำเฉพาะกลุ่มหรือภาษาเฉพาะวงการ ดังตัวอย่างที่ 5 - 8 4) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก” ความแปลกแยก คือ การกระทำหรือผลของการกระทำ ซึ่งเปลี่ยนสภาพของสิ่งของหรือการกระทำของบุคคลให้เป็นสภาพอื่น โดยนัยนี้บุคคลที่มีความแปลกแยกคือ “คนที่ไม่ได้มีความเป็นมนุษย์” โดยความแปลกแยกมีอยู่ 3 ระดับ คือ ความแปลกแยกจากตัวเอง ความแปลกแยกจากสภาพธรรมชาติ และความแปลกแยกจากผู้อื่น จากคำอธิบายความแปลกแยกดังกล่าวสอดคล้องกับการนำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก เช่น ทำให้ผู้ใช้อาเสพติดเกิดความแปลกแยกกับตัวเอง ดังตัวอย่างที่ 9 - 10 5) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งปกติในสังคม” ผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่มียู่แล้วหรือมีอยู่ทั่วไปในสังคมจนกลายเป็นสิ่งปกติผ่านการใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำเรียกเกี่ยวกับการค้าขายยาเสพติดด้วยการใช้คำเรียกเหมือนการค้าขายสินค้าทั่วไป ดังตัวอย่างที่ 11 - 15 6) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้อาเสพติด” โดยทั่วไปสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ ปัจจัยสี่ ซึ่งประกอบด้วยอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้อาเสพติดเสมือนเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ผ่านการใช้ความเปรียบ เช่น การใช้ความเปรียบยาเสพติดเป็นอาหารและยารักษาโรค ดังตัวอย่างที่ 16 - 20

ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยที่ผู้แต่งได้นำเสนอผ่านการใช้ภาษาของละครที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบทบาทต่าง ๆ ทั้งผู้ใช้อาเสพติด ผู้ค้ายาเสพติด ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้อาเสพติด ผู้ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด และคนทั่วไปในสังคม พบว่า ตัวละครเหล่านี้เปรียบเสมือนตัวแทนของคนในสังคมจริงที่ผู้แต่งนำมาใช้เพื่อแบ่งพื้นที่และนำเสนอปรากฏการณ์ยาเสพติดให้ชัดเจนและใกล้เคียงปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมจริงให้มากที่สุด และทำให้เห็นมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดของคนทั่วไปผ่านตัวละครต่าง ๆ ทั้งมุมมองทางลบ เป็นกลาง และทางบวก โดยผู้แต่งได้เชื่อมโยงมาจากความคิด ความเชื่อ

ค่านิยมสังคม และพฤติกรรมของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมจริง เช่น การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดในทางลบ ได้แก่ ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิต ยาเสพติดคือสิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติ ยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่ม และยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก โดยผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นภาพยาเสพติดที่ทำลายทั้งสุขภาพร่างกายและทำลายชีวิตทางสังคมของผู้ใช้ยาเสพติด ทำให้ผู้ใช้ยาเสพติดแยกตัวออกจากสังคมไปรวมกลุ่มเฉพาะผู้ใช้ยาเสพติดด้วยกัน และรู้สึกแปลกแยกจากความเป็นมนุษย์และคนทั่วไปในสังคม ซึ่งเป็นมุมมองยาเสพติดในทางลบที่ทำให้ผู้อ่านเห็นถึงผลกระทบจากยาเสพติดต่อทั้งสุขภาพร่างกายและทำให้เข้าใจพฤติกรรมทางสังคมของผู้ใช้ยาเสพติดว่าเหตุใดจึงมีพฤติกรรมบางอย่างแตกต่างจากคนทั่วไปในสังคม

ส่วนการนำเสนอภาพแทนยาเสพติดแบบเป็นกลาง ได้แก่ ยาเสพติด คือ สิ่งปกติในสังคม ซึ่งเป็นการนำเสนอ มุมมองยาเสพติดแบบเป็นกลางโดยทำให้เห็นว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่มียู้อยู่แล้วหรือมีอยู่ทั่วไปจนกลายเป็นสิ่งปกติในสังคมหรือเป็นที่รับรู้อยู่แล้วมียาเสพติดในสังคมผ่านการภาษาในการสื่อสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีความหมายตรงไปตรงมา เช่น การใช้คำเรียกเกี่ยวกับการค้าขายยาเสพติดด้วยการใช้คำเรียกเหมือนการค้าขายสินค้าทั่วไป แต่ส่วนใหญ่จะปรากฏในบทบรรยายหรือบทบรรยายแทนความคิดของตัวละครที่มีเงื่อนไขทางสังคมบางอย่างกำกับ เช่น เป็นตัวละครที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติด การใช้ภาษาในบริบทของสื่อสารมวลชน เป็นต้น ดังนั้น มุมมองยาเสพติดแบบเป็นกลางจึงอาจไม่ใช่การมีมุมมองเกี่ยวกับ ยาเสพติดที่เป็นกลางอย่างแท้จริงทั้งหมดแต่เป็นการเสนอ มุมมองที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับการมีอยู่ของยาเสพติดในสังคม ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เห็นว่าแท้จริงแล้วยาเสพติดนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวหรือมีอยู่ทั่วไปในสังคมโดยไม่อาจแยกพื้นที่ยาเสพติดออกไปจากสังคมได้อย่างแท้จริง

การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดในทางบวก ได้แก่ ยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติดทั้งปัจจัยการดำรงชีวิตทางร่างกาย คือ เป็นอาหารและยารักษาโรค และปัจจัยการดำรงชีวิตทางสังคม ซึ่งมุมมองยาเสพติดในทางบวกที่ส่วนใหญ่ปรากฏการนำเสนอผ่านตัวละครที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดโดยเฉพาะปัจจัยทางสังคมที่เห็นว่ายาเสพติดเป็นความบันเทิง คู่รัก และเพื่อน ส่วนใหญ่จะนำเสนอผ่านตัวละครที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติดที่อยู่ในช่วงเวลา que เริ่มใช้ยาเสพติดหรือยังต้องการใช้ยาเสพติดอยู่จึงรับรู้ฤทธิ์ของยาเสพติดในทางบวก คือ ทำให้มีความสุข ผ่อนคลาย คลายความเครียด ความเหงา หรือรู้สึกว่ายาเสพติดสามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี การนำเสนอ มุมมองยาเสพติดในทางบวกนี้จึงเป็นการนำเสนอที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของผู้ใช้ ยาเสพติดว่ามีความพึงพอใจต่อยาเสพติดอย่างไรซึ่งอาจจะนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดที่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้ยาเสพติดได้และอาจช่วยให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ใช้ยาเสพติดได้ดียิ่งขึ้น

การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดทั้ง 6 ภาพแทนที่แสดงถึงการมีมุมมองต่อยาเสพติดนี้ สอดคล้องกับความหมายของว่ายาเสพติดซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ให้ความหมายว่า หมายถึง สิ่ง que เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรควัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2553) และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สุจิตตา ฤทธิมนตรี และกฤตยา แสงเจริญ ที่พบว่า ผู้ใช้ยาเสพติดรับรู้ผลกระทบจากยาเสพติดที่เกิดกับตัวเองมากที่สุด คือ รู้สึกผิดต่อการกระทำของตน วิดกักวล เศร้า เบื่อหน่าย เครียด ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจหรือขาดการยอมรับนับถือจากสมาชิกในครอบครัว การได้รับการต่อว่าจากเพื่อนบ้านหรือชุมชน เพื่อนบ้านหรือชุมชนแสดงความรังเกียจหรือหวาดกลัว โดยผู้ใช้ยาเสพติดและสมาชิกครอบครัวจะรับรู้ลักษณะพฤติกรรมรุนแรงคล้ายกันมากที่สุด คือ ด้านจิตใจอารมณ์ ซึ่งพบว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความรู้สึกด้านลบที่เป็นปัญหาทางด้านสุขภาพจิตไม่แตกต่างกันในผู้ใช้ยาเสพติดและ ผู้เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ยาเสพติด (สุจิตตา ฤทธิมนตรี และกฤตยา แสงเจริญ, 2554)

ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยได้ปรากฏผ่านตัวละครที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในทุกบทบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกคนในสังคมล้วนได้รับผลกระทบจากยาเสพติด และการนำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหรือเห็นภาพของฤทธิ์ของยาเสพติดและผลกระทบจากยาเสพติดทั้งต่อผู้ใช้ยาเสพติด คนในครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2504 - 2554 ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดผ่านการใช้ภาษาทั้งใน บทสนทนาและบทบรรยายแทนความคิดของตัวละครที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบทบาทหน้าที่หรือลักษณะต่าง ๆ ได้ 6 ภาพแทน และนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งทางลบ เป็นกลาง และทางบวก ได้แก่ 1) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายชีวิต” ดังตัวอย่างที่ 1 - 2 2) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งทำลายสังคมและประเทศชาติ” ดังตัวอย่างที่ 3 - 4 3) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ พฤติกรรมสังคมเฉพาะกลุ่ม” ดังตัวอย่างที่ 5 - 8 4) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความแปลกแยก” ดังตัวอย่างที่ 9 - 10 5) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ สิ่งปกติในสังคม” ดังตัวอย่างที่ 11 - 15 6) ภาพแทน “ยาเสพติด คือ ปัจจัยดำรงชีวิตของผู้ใช้ยาเสพติด” ดังตัวอย่างที่ 16 - 20 ภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทยทั้ง 6 ภาพแทนนี้ถือเป็นภาพแทนยาเสพติดในสังคมได้บางส่วน เพราะผู้แต่งได้นำเสนอผ่านการใช้ภาษาเกี่ยวกับยาเสพติดที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับภาษาที่ใช้จริงในสังคมผ่านตัวละครที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในบทบาทต่าง ๆ และได้แสดงถึงมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอทั้งในทางลบ เป็นกลาง และทางบวก การนำเสนอภาพแทนยาเสพติดและมุมมองเกี่ยวกับยาเสพติดในนวนิยายไทยนี้จึงช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ยาเสพติดในสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาเสพติดหรือปัญหาสังคมอื่น ๆ ที่ปรากฏผ่านการใช้ภาษาในตัวบทวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาเสพติดหรือปัญหาสังคมอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น 2) ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่นำเสนอภาพแทนหรือมุมมองในประเด็นต่าง ๆ ในสังคมในตัวบทที่หลากหลายหรือภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงภาพแทนสิ่งเหล่านั้นได้ชัดเจนและเข้าใจประเด็นที่จะศึกษาได้แตกต่างและหลากหลายมุมมองยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กลวิธีทางภาษาและภาพแทนยาเสพติดในนวนิยายไทย” หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เมธวี ยุทธพงษ์ธาดา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปณิดา เลอเลิศยุติธรรม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา อโศกสิน (นามแฝง). (2550). ข้ามน้ำข้ามไฟ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เพื่อนดี.
- จารุณี ศิริพันธุ์. (2558). วาทกรรมเกี่ยวกับสารเสพติด: ปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติ กอบจิตติ (นามแฝง). (2539). คำพิพากษา. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพมหานคร: หอน.
- โบตัน (นามแฝง). (2546). แม่นรกมากขึ้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ดวงตะวัน (นามแฝง). (2546). รักแฝงฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คำ.

- ม. มธุการี (นามแฝง). (2529). ทางสายทาส เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.
- _____. (2529). ทางสายทาส เล่มจบ. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ.
- _____. (2543). ไร่แรงบิน. กรุงเทพมหานคร: ดับเบิลยูไนน์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2553). ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บางกอกเทคโนโลยีสแกนนิ่งแอนด์เซอร์วิส.
- สุจิตตา ฤทธิมนตรี และกฤตยา แสงเจริญ. (2554). พฤติกรรมรุนแรงต่อครอบครัวของผู้ใช้ยาบ้า. วารสารพยาบาล
ศาสตร์และสุขภาพ, 34(3), 48-56.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2548). วาทกรรม ภาพแทน และอัตลักษณ์ วรรณคดีศึกษาในบริบทสังคม และวัฒนธรรม 2.
ใน เอกสารประกอบการบรรยาย. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2560). จากวัฒนธรรมศึกษาสู่วรรณกรรมวิจารณ์. ใน รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (บรรณาธิการ).
ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะในทัศนะของนักวิชาการไทย. (532 - 593). กรุงเทพมหานคร: นาค.
- สุวรรณี สุคนธา (นามแฝง). (2540). ดอกไม้ในป่าแดด. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- _____. (2543). มายา เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- _____. (2543). มายา เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- _____. (2544). ทะเลฤๅมิ. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. London: Sage.
- Macherey, P. (1978). A Theory of Literary Production. London: Routledge and Kegan Paul